

DIRECTOR:
Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ - JUD. TARNAVA MICĂ:

INSERATE:
Un șir garmond: 6 Lei. La
publicării repetate după
:: :: învoială :: ::

Unitatea

REDACTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Hoaiie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Momente

Prestigiul tot mai sporit și înaintarea continuă din biserica Domnului se datorește în primul rând, desigur, puterii sale de viață și ajutorului promis și dat de Mântuitorul. Nu se poate însă nega, că nu odată progresele ei se accelerează prin factori externi, cu totul străini, și adeseori chiar dușmani ai rosturilor ei. Acesta e cazul și cu întemeierea asociației mirenilor noștri. Ideea ei stăruia de mult în sufletul tuturor, dar semănța acestei importante asociații s'a putut arunca în ogor, cu folos, abia în timpul marilor lupte de acum doi ani, provocate de ceice credeau că pot să facă din legea cultelor o armă de extirpare a tot ce nu se închină ortodoxiei. Iar acum, când semănța a ajuns să 'ncolțească și să-și arete primele manifestări de viață, tot grație unor atacuri — a cunoscutelor ieșiri din Congresul național bisericesc a Dragomirilor — s'a creat pentru solemnitatea botezului săvârșit o atmosferă, cum nime nu putea să și-o dorească mai bună. „Sub pondere creștina palma“, spune adagiul, și frații din cealaltă strană se îngrijesc să ne imbie, totdeauna la timp, elementul necesar pentru o mai bună prosperare a răsadului nostru catolic.

*

Oricât ne-ar indispuce, deci, în primul moment lipsa de înțelegere și adevărată frățietate pe cari am fi în drept să le așteptăm de dincolo, înțelegem în cele din urmă, că totul se petrece după gândul lui Dumnezeu, și că loviturile ce ni-se dau, în loc să ne slăbească, au mai curând darul de-a trezi, în mijlocul nostru, noi și nebănuite puteri de viață. Această convingere a stăpânit atmosfera dela Congresul AGRU-lui nostru și așa s'a făcut, că în locul unor manifestări alarmante, cum ar fi așteptat poate ceice au alergat din depărtări să ne vadă, s'au putut înregistra mai curând accente de recunoscătoare mulțumită pentru ceice „nu știu ce fac“. Prin rostul Mântuitorului, le trimitem deci și noi acel: „Iartă-le, Doamne“, și ne rugăm bunului Dumnezeu, ca și alte lovituri ce ni-s'ar pregăti pentru viitor să ajute unei tot mai bune statorniciri a împărăției lui în mijlocul neamului nostru.

*

Dar asta nu înseamnă, firește, că am fi abdicat dela rolul esențial pe care-l avem din dispoziția Mântuitorului. Porunca lui de-a „vesti evanghelia la toată făptura“ nu poate fi întunecată în gândul nostru un singur moment de considerente inadmisibile. Lupta noastră de apărare, subliniată poate chiar prea mult în cursul congresului, nu este și nu poate să fie un rol șters și lipsit de culoare, care ne-ar impune să stăm cu mâinile în sân. Mai puțin încă acela de-a admite vâslirea în oricare din cele „două corăbii“, ori chiar datoria de-a lucra din răzputeri pentru deoștiata „armonizare“ a celorce nu-l înțeleg pe Mântuitorul. „Defensiva“ noastră este în realitate o mare „ofensivă“. Este ofensiva necesară a binelui contra răului și a adevărului contra a tot ce nu poate să intre în această categorie. Este ofensiva de zidire internă, la care nime nu poate renunța fără a deveni trădător față de steagul pe care a jurat.

Mirenii în brazdă

Cuvântul rostit la congresul „Asociației generale a Românilor uniți de Dr Valer Pop, peședintele ei — Un scurt raport asupra congresului însuși

Societatea umană se prezintă perturbată și adânc zdruncinată după uriașul cataclism al marelui răboiu, în sarcina căruia cu ușurință ne place să aruncăm toată vina unor simptome de evidentă dezagregare și decadență. Nu uriașul răboiu, sau nu răboiul în sine este însă origina perturbațiunii. Cauza este mai îndepărtată și mai adâncă. Oricât de măiastră și aparent impenetrabilă ar fi țesătura mistificării și a inducerii în eroare, adevărul o străbate și în lumina lui strălucitoare ni-se arată rățacirile trecutului și drumul drept al viitorului izbăvitor.

Adevărul, mărturisit tot mai des și stăruitor în alte părți, să-l rostim cu tărie și noi: *Omenirea are un singur așezământ veșnic nebiruit și indestructibil: Biserica.* Isus Hristos a întemeiat biserica sa pe Petru, stâncă de eternă dăinuire, pe care nici puterile iadului nu o vor putea surpa vre-odată: Mântuitorul a făgăduit bisericii sale că va fi cu ea până la sfârșitul veacurilor.

Toate instituțiile omenești cari au la temelie biserica lui Hristos și sunt pătrunse de adevărurile eterne ale credinței — această comoră nescată de bunuri spirituale și morale — stau pe bază tare, solidă: au împrumutat ceva din veșnicia bisericii Mântuitorului. *Instituțiile omenești ce se leapădă de biserică, ce tratează cu dispreț credința sau cred că se pot dispensa de comandamentele etice și morale ale credinței, sunt șubrede și se sortează singure peirei.*

Nimeni nu este mai conștios de aceste adevăruri eterne decât *geniul răului*. Triumful răului se poate asigura numai prin dărîmarea bisericii lui Hristos și dacă aceasta țintă nu poate fi atinsă niciodată — și cu adevărat nu poate fi atinsă — cel puțin un triumf vremelnic se poate obține prin îndepărtarea omenirii dela credință, prin ruperea sistematică a legăturilor dintre oameni și biserică. *Numai eliminarea credinței din viața individuală, familiară și publică poate face din individ o fiară, poate desființa minunata celulă a societății umane: familia, poate anarhiza și răsturna cea mai superioară formă de organizare omenească: statul!*

Toate teoriile, curente și acțiunile dezagregante, subversive și anarhizante au lovit întâiu în biserică. Ajunge simpla lor indicare pentru a face dovada: ereziile, reforma, liber-cugetarea, francmasoneria, materialismul istoric, pozitivismul, socialismul și mai pe urmă bolșevismul. Unele s'au mulțumit cu mai puțin: ruperea unității credinței prin tăgăduirea adevărurilor dogmatice ale bisericii lui Hristos; altele au pretins fără înconjur de a fericii pe

oameni fără Dumnezeu și fără credință. Statul nu le-a închis calea de pătrundere: libertatea acordată „ideilor“ s'a putut transforma fără greutate într'o licență desfrănată. Societatea — curioasă sau inertă — nu le-a repudiat categoric. *Toți au uitat, că fără credință și fără morala isvorită din credință nu există prosperitate, nici măcar de ordin material.*

*

Ce ne-au dat aceste concepții „filosofice“, sociale, aceste curente și acțiuni radicale și moderne, cari promiteau fericirea pământească în afară de credință?! În loc de armonizare și ierarhizare, fără de cari nu se poate concepe prosperitatea morală și materială a omenirii, ele ne-au dat ura și lupta fără cruțare între indivizi, clase și națiuni, anarhizarea în toate domeniile. Acestea sunt rezultatele unei lupte date sub diferite forme împotriva credinței. Am tolerat să se semene vânt, — recoltăm furtună!

Biserica însă fiind vecinică și nebiruită, ea singură numai și numai prin forțele ei proprii, dumnezeiești, va înfrunta toate valurile furioase și va supune toate pornirile vrăjmașe. Minunata reînviere a bisericii în Franța jacobină, triumful măreț al credinței în Italia francmasonă și apropiata renaștere miraculoasă a bisericii în Rusia bolșevică, sunt tot atâtea confirmări strălucite ale acestui adevăr.

Dar noi fiii ai acestei dumnezeiești biserici, maică ocrotitoare și mântuitoare a noastră a tuturor, suntem oare ținuți să păstrăm o atitudine pasivă? Nu ne incumbă nici o datorie? Nepăsarea, sau lașitatea, o putem duce atât de departe, încât să nu învățăm nimic din trecut, să nu ne ridicăm contra uneltirilor ce se pun la cale, contra experiențelor sinistre ce se încearcă pe spinarea omenirii, contra otrăvirii morale a societății umane; să tolerăm, fără crâcnire, bătaia de joc cu cele mai sublime bunuri spirituale?

Este de datoria noastră a tuturor Românilor credincioși, chiar a tuturor indiferenților de bună credință, să cruțăm neamului nostru acest sbucium șterp și otrăvitor de suflete, să ne apărăm biserica și să contribuim din toate puterile noastre la accelerarea biruinței definitive a credinței.

O putem face. Nu în grupuri răslețe, sau prin acțiuni individuale. O putem face unindu-ne cu toții, într'o vastă și puternică asociațiune. Strâns uniți în jurul bisericii: *Să adâncim viața sufletească; să intensificăm educația religioasă a tineretului; să combatem curente cu caracter sectant, destructiv și anticreștinesc; să îndru-*

măm viața publică și privată potrivit eticei creștine, în sentimentul iubirii de neam și de patrie!

Iată crezul ce stă la baza acțiunii noastre! Vom așeza deci la temelie vieții individului, a familiei românești și a statului nostru național: Biserica lui Hristos. Vom stăruia din toate puterile, ca întreaga noastră existență individuală și colectivă să se pătrundă de adevărurile eterne ale credinței. Dacă aceasta se poate numi politică, vom fi făcut politică în înțelesul înalt și sublim al cuvântului, singura politică admisibilă și compatibilă cu caracterul AGRU-lui nostru. Dar politica de partid? Vrem să fim simbol al bunei înțelegeri, al armoniei, al unirii: la masa noastră trebuie să domnească pacea, pacea lui Hristos. Vrem să fim un loc de întâlnire pentru toți cei cu gândul curat, pentru toți cei demni și bine intenționați, indiferent din ce organizație politică fac parte. *Deci politica de partid nu are căuta în mijlocul nostru!*

Ținem la Roma. Ne mândrim cu unirea făcută cu Roma, leagăn al credinței noastre străbune și al ființei noastre naționale.

Dorim cu toată căldura inimei noastre românești și creștinești refacerea unității de credință a neamului românesc și credem cu statornicie, că aceasta se va înfăptui, precum se va înfăptui unitatea întregii biserici creștine: odată va fi o singură turmă și un singur păstor!

Refacerea unității noastre de credință însă nu poate fi operă pur omenească. Ea nu se poate realiza prin ură, învrăjpire sau cucerire. Lupta confesională nu ne va apropia cu nici un pas de această sublimă țintă. Acțiunea de proselitism sapă o prăpastie de netrecut între cele două biserici surori, întârzie apropierea și amână inevitabilă lor unire. *Unirea bisericească se va face prin mila și din voința Atotputernicului, precum îndurarea sa ne-a dat unirea națională, răscumpărată cu grele sacrificii și seculare suferințe.*

Asociațiunea generală a Românilor uniți — ca și biserica română unită cu Roma — repudiază lupta confesională, se deszice de orice

acțiune de ură, învrăjpire sau proselitism. *AGRU-l nu este un instrument de învrăjpire a fraților de același sânge și mai puțin un factor de slăbire a solidarității naționale.*

Ogorul vieții morale și spirituale e înțelenit. Crește buruiana pe câmpiile frumoase ale vieții individuale, familiare și publice în țara întregită cu imense jertfe. Ne pândesc dușmani nefidurați la toate hotarele și lupii intrați în stână fac ravagii înspăimântătoare. Ce teren vast, nemăsurat și încă aproape necălcăt pentru o muncă serioasă, moralizatoare, constructivă și îndrumătoare! *Ne așteaptă pe toți opera de refacere morală a unui neam și a unui stat de curând închiegat.* Rănille adânci rămase în sufletul și pe trupul nostru colectiv de neam nu pot fi vindecate decât pe cale spirituală și în primul rând de cei ce dețin puterea spirituală.

Iată un minunat teren de muncă pentru cele două biserici naționale. Pe acest teren nu ne desparte nimic, ci totul ne unește. La această operă nu putem fi decât frați cu râvnă egală de a mări pe Dumnezeu și a ne servi patria.

Mai e nevoie și de concurența nobilă și folositoare? *Să ne măsurăm în binele ce-l vom fi realizat și să nu cântăresc decât răul ce-l vom fi eliminat.*

Acestea sunt principiile noastre călăuzitoare; le vom pune în practică cu toată sinceritatea și cu toată lealitatea.

Frații ortodocși să facă la fel! Constituirea lor într-o asociație generală nu ne va supăra; dimpotrivă ne va pricinui o mare și sinceră bucurie. *Noi le întindem de pe acum mâna, frățeste și românește.* Suntem gata a lucra paralel pe teren moral și național fără nici un gând ascuns. Coordonarea activității celor două asociațiuni animate de aceleași sentimente creștinești și românești nu va întâmpina nici o dificultate. Să se știe odată pentru totdeauna: *Biserica unită are o singură mândrie: de a fi fost factorul determinant al renașterii noastre spirituale și naționale; o singură ambiție pentru viitor: de a da o largă și desinteresată contribuție la refacerea morală și consolidarea națională a țării.*

AGRU! Agru, ogor sfânt al credinței și ființei noastre naționale! Tu ești în așteptarea înfrigurată a harnicului gospodar, care să te plivească și să te cultive cu râvnă evlavioasă! Să nu-ți fie zadarnică așteptarea, să nu fi-se irosească nădejdea dătătoare de viață. Tăia-vom brazde adânci pe întreg cuprinsul suprafeței tale și în brazde arunca-vom semință multă și bună. Iar din brazdele însemănțate cu grijă, va răsări ca mâine belșugul holdelor de aur, dând rod înșutit la seceriș.

Asociațiunea generală a românilor uniți a luat ființă întru mărirea lui Dumnezeu și în slujba neamului românesc.

Așa să ne ajute cerescul Părinte!

* * *

După aceste cuvinte de bună și competentă orientare asupra rostului și a ființei AGRU-lui, dăm aici mai jos un rezumat scurt — dar fără a omite lucruri mai însemnate — al celor petrecute la Blaj, în zilele de 23-4 Noiembrie c.

Zina I. Rezervată pentru chestiunile ce priveau statutele noii asociații a mirenilor noștri, ziua de 23 Noiembrie a fost o zi de muncă încordată, care și-a dat roadele ei în votarea statutelor și în alegerea primului comitet de conducere al AGRU-lui.

În scopul acesta s'au ținut, în sala de gimnastică a liceului de băieți, două ședințe, prezidate de d. Dr. Valer Pop, președintele comitetului de acțiune, la care au luat cuvânt toți cari au avut vre-o nedumerire față de proiectul pus în discuție, ori au crezut că e de datoria lor să contribuie cu lumina ce nu la deshiderea unui drum cât mai sigur pentru mișcarea și acțiunea ce se pornește. Între aceștia din urmă credem a putea înșira pe cei ce au vorbit în ședința de înainte de masă, în care s'a discutat proiectul în general.

Alături de președinte, de păr. protopop Dr. E. Dăianu dela Cluj, păr. canonic Dr. I. Balan dela Blaj, păr. vicar Dr. T. Malaiu dela Năsăud, Dr. A. Fântânanu dela Nădlac și de alții, cari s'au ținut strâns de drumul croit prin lucrările pregătitoare, au luat aici cuvânt și doi protagoniști ai «armonizării» intereselor bisericii noastre cu cele ale bisericii naționale ortodoxe. Sunt dd. George Cipăianu, fostul subsecretar de stat în ultimul guvern liberal și Dr. Valer Roman, un avocat dela Cluj, cari s'au trudit — atât aici, cât și în ședința de după masă — să deschidă AGRU-lui, dacă nu un

☐ ☐ Folie „Unirea” ☐ ☐

Rosturile noastre

Cuvinte rostite la serbările AGRU-lui din partea dlui Dr. IULIU HAȚIEGANU, prof. universitar la Cluj

Consider ca o datorie să depun înaintea scaunului apostolic al Excatenței și Ilustrățiilor Voastre alipirea noastră neclintită și profundă către sfânta biserică precum și dorința, ca acest congres să marcheze inițiativa unei munci intensive, care dela început să brazdeze pentru credincioși linia de conduită în conservarea aceluia tezaur, care este religia.

Organizarea Românilor uniți într-o asociație are o importanță deosebită. Edificiul acestei organizații trebuie clădit pe fundamentul de piatră al credinței adevărate. Credința, care în toate timpurile a fost cel mai puternic motor de acțiune și creație, să lumineze mai puternic, să încălzească mai mult ca până acum prin această asociație și să contribuie, ca în locul vorbelor să avem cât mai multe fapte, căci fără fapte credința moartă este. Numai sub protecția credinței se poate păstra curățenia sufletului.

Azi trăim epoca de aur a tehnicii și științei. Facem descoperiri neînchipuite, sculțăm cu aparate mici opera din New-York, sburăm în 21 zile în jurul pământului, și totuși

ființa noastră este nemulțumită; ea cere încă ceva, și acel ceva este sănătatea, care numai atunci este armonică și perfectă, dacă este o sănătate integrală a trupului și a sufletului. Această sănătate sufletească și trupească este condiția sine qua non a bineului pe acest pământ. Numai atunci avem echilibrul vieții, dacă trupul e sănătos și sufletul este curat. La lumina și focul sacru al religiei încolțesc cele mai nobile calități: iubirea, speranța, încrederea, umilinta, compătimirea, respectul și abnegația, calități, cari ele, și numai ele singure, asigură propășirea colectivităților. Azi, când se vorbește de criză: criză politică, criză universitară, criză socială, criza familiei, criza tineretului, numai religia poate să scoată societatea din aceste crize multiple. Condiția însă este să existe organizarea puternică a religiei: astăzi, când stăpânim timpul și spațiul să ne nizuim, din toate puterile, să ajungem și la stăpânirea sufletului.

Este o problemă grea — care se poate însă soluționa — având un ajutor sigur, al lui Dumnezeu. Soarele este dătătorul de viață; la arșița soarelui dispăre liniștea de zăpadă și resar florile, inverzesc pădurile. De sus vine și puterea, care întărește și vindecă sufletele. Iar această putere de sus, această putere moralizatoare nu o poate exercita decât biserica. Singură ea, biserica, poate soluționa azi cele mai importante probleme sociale: criza familiei și criza tineretului. Iar familia echilibrată și

tineretul îndrumat, sunt pietrele unghiulare ale marelui edificiu național și social. Terapia crizelor sociale nu poate fi căutată decât în idealismul pozitiv al lui Ius. Azi și medicina admite, că credința vindecă. Psihoterapia și psihoanaliza sunt azi cei mai moderni genuri terapeutici.

Părerea mea modestă, a unui muncitor și mai modest pe ogorul științei, este, că politica cea bună este politica crucii — căci numai ea asigură o viață socială înștită. Sunt convins, că numai un drum duce la fericirea completă și acesta este drumul udut cu sânge al crucii.

Bacilii indiferențismului și ai egoismului au penetrat și în societatea noastră cultă românească. Pătura așa zisă „înaltă”, fărănimea noastră, arată și azi după războiu o înțelegere adâncă a vieții religioase. Această constatare este un simptom patologic, căci soldarea moralității claselor diriguitorie sub nivelul celor diriguibile — este un semn al decadenței. A sosit vremea, ca să ne aducem aminte, că suntem trup și suflet și avem o datorie să le dăm înțelegerea egale și cuvenită. Ba chiar se impune ca formalismul, se intensificăm viața religioasă, creiând o conștiință religioasă solidă.

Este o datorie, să formăm această conștiință religioasă catolică prin cunoașterea legilor, formalităților, semnificațiilor cultului și prin înțelegerea dogmelor, căci numai cu-

rum cu totul nou, măcar o carare mai îngustă are să-l poată abate de la rostul lui inițial, și de la înțelepciune atât de firești, date oarecum de sine în împrejurările care l-au adus la viață. Fără a cunoaște mai deaproape aceste împrejurări — cum pare a fi fost cazul la acești doi orbitori —, s'au putut întâmpla și aceste mici evierii, dar ele au rămas fără răsunet și mulțimea celor prezenți a știut să și impună, conștient și cu demnitate, punctul său de vedere.

În ședința de după masă s'au discutat amănunțit, pe articole, statutele primite în principiu înainte masă, și făcându-li-se modificări mai neînsemnate, cari nu ating nici decum fondul, au fost votate cu multă însuflețire. În momentul când președintele a enunțat, că statutele au fost votate și că prin aceasta „Asociația generală a Românilor uniți”, AGRU-i atât de mult așteptat, a luat ființă, sala întreagă a rămas sub impresia că se găsește la o cotitură însemnată în viața bisericii noastre. Și mai mult a crescut însuflețirea, când comitetul pentru înscrierea de membri a raportat, prin d. E. Birtolon, că — grație sprijinului înțelegător al Preasfințitului arhiepiscopului care au semnat câte 50.000 Lei, iar Preasfințitul Valeriu al Orăzii chiar 100.000 Lei — sumele încurcate de la membri dau până acum peste un jumătate milion și că are cele mai bune nădejdi, că acest început de cel mai bun augur va fi îmbrățișat cu căldură de toți fiii devotați ai bisericii noastre.

Alegerile, cari au urmat, au ridicat în fruntea AGRU-lui tot pe d. Dr. Valer Pop, președintele inimos și neostenit al mișcării de până acum; iar cei 6 viceprezidenți și 24 membri ai comitetului au fost aleși cu aclamare dintre fruntașii mireni, și câțiva preoți — cari puteau și rămânea —, din toate părțile provinciei noastre bisericesti. În numele tuturor a răspuns președintele, asigurând congresul, că vor lucra din toate puterile pentru realizarea cât mai deplină a gândurilor cari au adus AGRU-i la viață.

Ziua II. Odată înființată, noua asociație a mirenilor noștri a ținut să facă numai decât și o frumoasă manifestare, la care participând și Preasfințitul arhiepiscopului — adunați pentru o nouă conferință episcopescă la Blaj — să se cimenteze temelii proaspete ale AGRU-lui și prin binecuvântarea acestora.

Ziua s'a deschis, ca și în prezidiu, prin o sf. liturghie solemnă, celebrată — din cauza reparaturilor încă în curs dela catedrală — în sala festivă, frumos amenajată în acest scop, a Institutului Recunoștinței. A pontificat aici I. P. S. S. Valeriu al Orăzii, iar predica ocazională a rostit-o P. S. S. Alexandru al Lugojului, insistând asupra

menirii ce revine AGRU-lui în sinul bisericii noastre. Hirotonirea într-o preoți a câtorva clerici și cuminerea solemnă a mai multor mireni, în frunte cu președintele noii asociații, a întregit cât se poate mai nimerit acest serviciu divin, la care strana a fost ținută de corul Academiei noastre de teologie, sub conducerea dlui C. Cherebeșiu.

Ședința festivă a zilei a început, tot în sala de gimnastică a liceului de băieți, la orele 11, îndată după sosirea Preasfințitului arhiepiscopului. Prezidiul acestei ședințe l-a avut I. P. S. S. *păr. mitropolit Vasile*, care a și inaugurat seria cuvântărilor prin schișarea programului noii asociații și prin îndemnul pe care a ținut să i-l dea drept merinde de drum. Un iamos cuvânt al doctorandului I. Socaciu a adus salutul însuflețit al tinerimei universitare, iar cuvintele duioase ale dnei *Marta Lepure* dela Baia-mare au asigurat AGRU-i de tot sprijinul femeilor române unite. Au urmat apoi salutarile mirenilor din cele patru eparhii ale provinciei noastre bisericesti și anume cuvântul răspicat și demn al dlui director *Emil Precup* pentru Gherla, accentul sincer și mișcător al *blăganului* avocat *Dr. Demetriu Kiss* pentru Oradea, asigurarea caldă și însuflețitoare a dlui pretor *Dr. Demetriu Cigăreanu* pentru Lugoj și cuvântul de o înălțime epică — pe care-l publicăm în întregime, la „Foiță” — a profesorului universitar *Dr. Iuliu Hațieganu* pentru arhidieceza Blajului nostru.

Seria cuvântărilor citite sau rostite de mireni a încheiat-o președintele *Dr. Valer Pop*, al cărui accent hotărât și categoric a făcut cea mai bună impresie asupra salei întregi. După vorbirea acestuia — dată așisderea întreagă, în fruntea acestui număr — s'a ridicat la cuvânt P. S. S. *Iuliu al Gherlei*, insistând asupra legăturilor străuse ce trebuie să existe între AGRU și biserica învățătoare și cerând, la sfârșit, binecuvântarea I. P. S. S. părintelui mitropolit, care nu poate fi lipsită de puterea hărăzită ei de Dumnezeu pentru scopuri atât de sfinte și de înalte. Profund emoționat, *păr. mitropolit Vasile* a împărțit apoi tuturor binecuvântarea sa arhierescă, după care ședința s'a încheiat în acordurile mângâitoare ale axionului Preasfințitului Fecioare.

Peste 120 de persoane au participat apoi la un banchet dat de *păr. mitropolit* în marea sală sinodală, unde de asemenea s'au rostit numeroase discursuri, reliefând, toate, importanța acestei zile istorice din viața bisericii noastre.

noștră aceste ne vom convinge, ce puternică este biserica și numai atunci vom înțelege rolul important, pe care l-a avut biserica în istoria culturală și socială a omenirii și a neamului nostru.

Gustave Lebon zice, că „nici o civilizație nu poate trăi fără morală — aceasta fiind o necesitate imperioasă —, iar această morală nu se poate zidi, decât pe fundamentul solid și etern al religiei”. Civilizația noastră actuală arată în chipul cel mai strălucit acest adevăr; tradiția noastră are la bază religia. Să respectăm deci această tradiție, fără de care nici un popor nu poate trăi, ci se condamnă singur la moarte.

Idealul societății române de azi trebuie să fie sănătatea întregului. Această sănătate integrală trebuie să fi. busola, care să conducă cărările vieții noastre, știind că numai la flacăra credinței se poate încălzi mintea creatoare și numai sub protecția religiei poate să meargă un pas înainte societatea.

În aceste momente, când ne hotărîm să devenim fi activi ai bisericii române unite cu Roma, suntem datori cu o declarație frățească: Suntem cei mai înverșunați susținători ai păcii interconfesionale. Trebuie să ne comportăm în acest punct cum se comportă un adevărat catolic. El nu atacă niciodată, el numai se apără. Această apărare este însă conștientă, luminată și dărză. Suntem deci pentru cea mai deplină pace între confesiuni

și ne bucurăm de tot ce este bun și la alte religii. O singură dorință avem: mai ales conducerea politică a țării să nu facă greșeli, din care noi să suferim.

Să știe toată lumea românească, că *conștiința religioasă catolică nu periclitează pacea*, căci aceasta conștiință este pătrunsă de dreptate și adevăr. Iar de dreptate și de adevăr să nu se teamă nimeni. Cu cât vom fi mai conștienți catolici, cu atât vom fi mai utili fi ai patriei noastre. Patria are nevoie de cetățeni productivi și, mai ales, sănătoși trupește și sufletește, iar asociația noastră aceasta o urmărește. Biserica noastră trebuie să ocupe locul meritat în cadrul curentelor religioase, culturale și spirituale ale noii Români. Respectând pacea, servim — prin iubire prin fapte și prin perfecționarea calităților cupriase în învățătura lui Isus Hristos — în această măsură biserica și patria.

O'Connell, pelerin catolic din Irlanda, a murit, în drumul său spre Roma eternă, la Milano. A lăsat un testament: „Trupul meu Islandei înima mea Romei, sufletul meu lui Dumnezeu”. Legământul, pe care-l facem noi azi promite trupul și toată viața pământească patriei noastre scumpe, inima noastră și sufletul nostru prin Roma, lui Isus și Dumnezeu.

Cu Dumnezeu înainte pentru binele bisericii și pentru fericirea țării și a neamului!

† Prof. Valeriu Suciu

1871—1929

Miercuria trecută, în 27 Noembrie c. s'a stins, după suferințe de câteva luni, *păr. Valeriu Suciu*, directorul școlii normale de învățători a Blajului nostru.

Născut la 26 Februarie 1871 în Spini, pe Târnava mică, a făcut liceul la Blaj, iar studiile teologice la universitatea din Budapesta. După terminarea acestora, la 1893, a trecut, tot acolo, la facultatea de științe, pregătindu-se pentru o catedră de matematici la școlile din Blaj, unde a fost numit, cu 3 ani mai târziu, la 1896. Ca profesor a lucrat întâiu la liceul de băieți, iar mai apoi la școala normală de învățători, unde după trecerea în pensune a înaintașului său, a luat asupra sa și sarcina de director. Slujba de director a avut-o, încă înainte, multă vreme și la școala ucenicilor de meserii, pentru cari a fost un adevărat patron și părinte. Paralel cu aceste slujbe, sporite — după preoțirea sa din 1912 — și cu altele de ordin bisericesc (ca asesoratul dela Exactorat și mai apoi cel dela Consistor), adormitul în Domnul a găsit vreme și pentru a sta, ca director, în fruntea Atelierelor Orfelinului, cari îi răpeau foarte mult timp și de unde n'a putut fi absolvat decât odată cu încetarea Atelierelor respectiv prefacerea lor în actuala școală de arte și meserii.

Distincția de protopop onorar și cea de asesor consistorial au venit să răsplătească încă în viață o onestitate desăvârșită și o muncă cinstită, ce nu cunoștea odihna — nici chiar acum, în anii din urmă, când boala care l-a repus îi anunțase sfârșitul —, dar răsplata adevărată și care singură poate egala vrednicile multiple ale acestui preot fără prihană, va fi primit-o abia acum după moarte. Fire poate prea scrupuloasă, și-a făcut chestie de conștiință și din lucruri pe cari alții nici nu le bagă în seamă, dar asta nu poate decât să ridice în ochii tuturor pe omul de înaltă concepție morală, care în toate slujbele ce a purtat a privit mai mult la împlinirea lor cât mai desăvârșită, decât la pâinea ce ele asigurau pentru familia sa numeroasă.

Alături de această familie — căreia îi transmitem și pe această cale condoleanțele noastre — și de atâtea generații de elevi, pe cari l-a avut, îl deplângem astăzi cu toții cari am cunoscut puterea de muncă și caracterul desăvârșit a celui ce-a fost preotul și profesorul Valeriu Suciu.

La actul înmormântării de ieri, pontificat de Mgr. Ștefan Roșianu — care i-a ținut, la dorință, și panegiricul — a participat Blajul întreg, dându-i cu dragă inimă această onoare din urmă.

Odihnească în pace!

Sfințire de biserică. Dintr'un raport mai lung reținem, că Preasfințitul Iuliu al Gherlei a sfințit la 8 Noembrie c. noua biserică din filia *Mihăieni*, aparținătoare parohiei Acăș din vicariatul Sălajului. În drum spre Mihăieni, Preasfinția Sa a fost întâmpinat cu solemnitatea obișnuită atât în Supurul de jos al *păr. Cupcea*, cât și în Acășul *păr. I. Trușăș*, iar serbările din Mihăieni au intrunit acolo atâtea lume, de preoți și mireni (cu deosebire țărani din satele învecinate), încât se poate spune, cu toată dreptatea, că alipirea credincioșilor noștri de biserica lor strămoșească este în creștere. Noua biserică din Mihăieni face cinste atât credincioșilor de acolo, cât și mai ales preoților, cari i-au adus la hotărîrea de-a cheltui și osteni pentru ea.

Știri mărunte

Personale. Instituindu-se la Vatican o comisie pentru codificarea dreptului canonic al bisericilor răsăritene unite cu Roma, conferința episcopatului nostru a numit în această comisiune pe p. canonic *Dr. Ioan Bălan*, dela Blaj care a și plecat săptămâna trecută la Roma.

— Prea Veneratul Ordinariat arhiepiscopal a numit pe p. *Traian Lincariu* adm. parohial la Buia, pe p. *Ioan Miclea* adm. parohial la Vaideiu, pe p. *Augustin Cioloca* adm. parohial la Urșiul de sus, pe p. *Vasile Cocea* adm. parohial la Böholt, iar pe p. *Arsinte Iepure* adm. parohial la Cacova Ierii.

Vizitorii cardinali ai bisericii române. Numărul dela 24 Noemvrie c. al ziarului «L'Osservatore Romano» anunță, în chip oficial, că sf. Părinte a designat pentru demnitatea de Cardinal, care li-se va conferi în cel mai apropiat Consistor, pe următorii prelați: Mgr. *Emanuel Gonçalves Cerejeira*, patriarhul din Lisabona, Mgr. *Ludovic Lavitrano*, arhiepiscopul din Palermo, Mgr. *Carol Dalmațiu Minoretti*, arhiepiscopul din Genova, Mgr. *Iosif Mac Rory* arhiepiscopul din Armagh și Mgr. *Ioan Verdiar*, arhiepiscopul ales al Parisului.

Mari decorațiuni papale. Organul oficial al Sf. Scaun «Acta Apostolicae Sedis» publică, în numărul său dela 4 Noemvrie c., următoarele decorațiuni conferite de sf. Părinte Pius al XI-lea, în legătură cu încheierea Concordatului român: dd. *Iuliu Maniu*, *George G. Mironescu*, gen. *Alexandru Averescu* și *Dr. Alexandru V.-Voevod* au primit «Marea cruce a ordinului Pius al IX-lea»; dd. *Aurel Vlad*, *Ștefan C. Pop*, *Traian Bratu*, *Vasile Goldiș*, *Alexandru Lapedatu*, *Caius Brediceanu*, *Octavian Goga* și *Constantin Banu* au fost decorați cu «Marea cruce a ordinului sf. Gregoriu Marele, clasa civilă»; dd. *Greg. Gafencu*, *Alex. Iacovachi*, *Const. Olănescu* și *Const. Zănescu* au primit «Marea cruce a ordinului Papa sf. Silvestru»; domnilor *B. Constantinescu*, *D. Iurașcu*, *Z. Păcleștanu*, *C. Isopescu-Grecul* și *I. Clinciu* li-s'a dat decorația de «Comandor cu placă a ord. Pius al IX-lea»; dd. *C. Văleanu*, *E. Pavelescu*, *G. Mavrocordat*, *V. Ivănceanu* au fost decorați cu ordinul «Comandor al ord. sf. Gregoriu Marele, clasa civilă»; dd. *N. M. Vlădescu*, *I. Broșu* *V. V. Tilea* au primit ordinul «Comandor cu placă a ord. Papa sf. Silvestru», iar d. *T. Solacolu* acelaș ordin fără placă; în sfârșit d. *V. Protopopescu* a fost făcut «Cavaler al ord. Gregoriu M., clasa civilă», iar d. *E. Iuga* «cavaler al ord. Papa sf. Silvestru».

Concurse. P. Ven. Ordinariat arhiepiscopal publică, cu terminul de 10 Decemvrie concurs la parohia *Ohaba* (prot. Blaj), iar cu acela de 15 Decemvrie la parohia *Căpușul mic* (prot. Cluj) și la o *catedră de religioane* dela școala normală de învățători în Târgu-Mureș.

Cinci milioane pentru scopuri culturale. Ele au fost puse la dispoziția Academiei române din partea diui *C. Hamangiu*, membru la înalta Curte de cassatie și autor a multor lucrări de specialitate juridică. Menirea lor este, ca interesele în suma de câte 200,000 Lei să fie împărțite, an de an, ca premiu pentru lucrări literare și artistice. Ciclul de premiu fixat de marele mecenate pe timp de 6 ani este următorul: Anul prim se va da unui bun roman la înălțime morală și sufletească; anul al doilea unei bune lucrări dramatice, ori volum de poezii; anul al treilea unei bune critici literare; anul al patrulea unei opere de seamă din domeniul picturii ori sculpturii; anul al cincilea unei lucrări muzicale și anul al șaselea unei merituose lucrări juridice. După al 6-lea an, ciclul reîncepe

din nou. Premiul este indivizibil și dacă în primii ani nu se vor găsi lucrări vrednice de premiu, se poate premia și o bună traducere a poeziilor lui Eminescu în limba franceză, engleză, ori germană. În alți ani, când nu s'ar conferi premiul, să se împartă ca burse celor mai distinși elevi ai liceului din Bârlad (orașul natal al donatorului).

Clerul polonez împotriva crematoriilor. Ministerul cultelor și instrucțiunii publice din Varșovia a alcătuit un proiect de lege pentru înmormântarea morților, prevăzând și ridicarea unui crematoriu în Polonia. Acest proiect a născut însă o mare împotrivire în rândurile clerului polonez de toate confesiunile. Ministerul a elaborat un nou proiect, dar și acesta a menținut înființarea unui crematoriu. După cum află în prezent «Dowy Dziennik», guvernul a renunțat la acest punct, deoarece opunerea clerului la arderea morților este atât de puternică, încât s'a văzut silit să renunțe la planul avut.

† **Berta Solomon n. Daluțiu**, văduva fostului cojocar Solomon din Blaj, a fost lovită Sâmbăta trecută, în 23 Noemvrie — mergând spre casă dela ședințele AGRU-ului — de o mașină. Lovitura i-a fost fatală, murind, după abia trei sferturi de ceas, în spitalul orașului. Ea se stinge la vrâsta de 65 ani, lăsând unanime regrete în toți cari au cunoscut viața-i cinstită. — Odihnească în pace!

† **Maria Tatiana Moga**, o fiică a p. Tit L. Moga din Săn-Nicoară (arhidieceză), s'a stins în etate de abia un an și 3 luni. — Odihnească în pace!

* **Concurs.** Pentru postul de cantor la biserica gr.-catolică din Liorinț (prot. Aiud) se publică, prin aceasta, concurs. Reflectanții sunt datori a-și înainta cererile până la 15 Decemvrie c. având a se prezenta până atunci la biserică în una din Dumineci, sau sărbători. — Dota cantorală e 4 jug. pământ arător, calitatea primă, și 1/3 parte din venitele ștolare. — Frații preoți sunt rugați a aviza pe cei interesați. — *Ioan Ciortea*, preot.

* **Corneliu Balint**, fiul p. Eugen Balint, paroh și protopop onorar în Cristolț (eparhia Gherlei), a fost promovat în 6 Noemvrie c. doctor în medicina veterinară la universitatea din București.

Telefonul „Unirii“

T. București. Ne bucurăm și noi din tot sufletul, că «alarma» provocată de «datele» marelui fripturist dela Cluj a fost redusă și aproape anihilată de faptele concrete, cari i-au fost puse în față din partea ministerului însuși. Și dacă lucrul nu s'a oprit — cum spuneți — aici, sperăm să se poată ajunge, ca oamenii să înțeleagă, în sfârșit, că «minciuna și perfidia» nu sunt arme de luptă onorabile și că — mai ales într'un congres bisericesc — ele nu pot fi utilizate, de nimeni, fără riscul de a compromite definitiv cauza, pentru care le folosește.

M. Cluj. Nu știm, dacă este, ori nu, adevărat, că averescanii uniți, în frunte cu d. Dr. Octavian Prie, ar fi protestat la conducerea partidului împotriva atacurilor unitofobe din marele congres al ortodoxiei române, dar este indiscutabil că o atare atitudine nu putea decât să onoreze pe cei ce ar fi înțeles să o aibă. Ne-am bucura foarte mult, ca știrea să se confirme și mai ales ca o eventuală intervenția să-și fi avut la locul competent efectul dorit. În punctul acesta din urmă avem însă toate motivele să fim cam neîncrăzători, și aceasta mai ales pentru cuvântul, că acele atacuri nu s'au făcut atât contra bisericii noastre, cât contra guvernului dlui I. Maniu, pe care au crezut că-l pot încolți chiar și într'un congres al bisericii. Iar rezonoanele de ordin politic sunt mai cu seamă în țară la noi — atât de puternice, încât nici o altă considerație nu poate să aibă în fața lor vre-o tărie. Să nu ne facem deci nici o iluzie. Averescanismul — ca și partidul liberal — ne-au făcut, ce-i drept, când au fost la putere, nu odată ochi dulci, dar aceasta n'au făcut-o dragul nostru, nici — cu atât mai puțin — de dragul principiilor cari îi animează, ci curat numai din considerente de partid, spre a-și spori adecă rândurile rărite. Atacurile, ce ni-le aplică acum, sunt pentru asta cea mai deplină și mai hotărâtoare dovadă. Nu cu proteste platonice se poate deci aranja o atitudine de conștiință, care se impune oricărui credincios al bisericii noastre.

P. Năsând. Lămuririle date în numărul trecut asupra chestiunii examenelor dela stat a profesorilor noștri de religie prezintă lucrul în altă lumină decât aceea pe care a-ți avut-o înainte. Calificarea lor se face, după dispozițiile în vigoare, prin «concurs» (nu «contract»), iar situația lor în învățământ va fi perfect aceeaș ca a

profesorilor cu capacitate. Nu găsim deci că ar fi locul să facem cuiva vre-o recriminare mai deosebită și mai ales nu în baza unor informații greșite.

B. Unimăt. Sosind cu mare întârziere, n'am putut să Vă împlinim dorința de-a aduce raportul în întregime. Vă rugăm deci, atât pe Dv. cât și pe alții, cari dorească să ne servească, să ne trimiteti informațiile fără întârziere, ținând seamă în redactarea lor de spațiul redus de care dispunem.

Oficiul parohial. Vetig. Prin «U. P.» am primit 200 Lei, abonament pe 1929.

Oficiul parohial. Tâmaia. Chităm primirea abonamentului pe anul curent.

Oficiul parohial. Beiuș. Am primit suma de 200 Lei abonament pe 1929.

B. Războieni-Cetate. Am primit abonamentul. Numeri ceruți i-am trimis.

Oficiul parohial. Ghilad. Am primit 200 Lei, abonament pe 1929.

Oficiul parohial. Roșiori. Am primit abonamentul pe anul curent.

T. Aiud. Confirmăm primirea abonamentului pe anul curent.

Z. Coasta. Am primit 200 Lei, abonament pe anul curent.

Concurs la stipendii

Cu terminul de 20 Decembrie 1929, se publică concurs la stipendii din «Fondul școlii greco-catolice și stipendii din Teiuș». Mărirea stipendiilor se va stabili în raport cu numărul concurenților.

Indreptățiți la aceste stipendii sunt descendenții după tată din celea 26 familii grănițarești — înșirate în statutele Fondului — cari urmează ca elevi ordinari la vre-o școală medie, civilă, gimnaziu, liceu, reală, comercială, profesională, normală, academie, ori universitate.

Cererile vor fi provăzute cu următoarele documente: 1. Certificat de botez, din care să se vadă că suplicantele este născut legiștit și de religioane greco-catolică. 2. Certificat școlar, original, ori copie legalizată, de pe anul școlar 1929/30. 3. Adeverință dela școala ce frecventează în anul școlar 1929/30, arătând, că este student ordinar, fără să fie repetent. 4. Schița genealogică din care să se vadă descendența din una din celea 26 familii grănițarești.

Cererile intrate după 20 Decemvrie c. nu se vor lua în considerare.

Teiuș, din ședința curatoratului Fondului, ținută la 17 Noemvrie 1929.

Petru Gruia

Iacob Rațiu I. Iacob

paroh-președinte

2-3

curator

CLOPOTE

în cea mai bună calitate.
Turnătorie de clopote.

Uzinele Metalurgice S. P. A.

TIMIȘOARA IV. Str. Andrei Mureșanu Nr. 3.

(568) 3 4

Telefon 23-42

TURNATORIE DE CLOPOTE

FRITZ KAUNTZ

foșt

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu — Str. Morilor 2

Livrează clopote de biserică pe garanție de ani îndelungați, turnate din material de prima calitate ca înainte de războiu efectuate în mod artistic. Experiență îndelungată, de ani de zile, asigură o muncă ireproșabilă și un sunet armonios.

Cereți oferte speciale!

Pe scrisori rog a se indica adresa precisă

(999) 44-7